

ORZECZNICTWO TRYBUNAŁU KONSTYTUCYJNEGO ZBIÓR URZĘDOWY

Seria B

Warszawa, dnia 18 lutego 2016 r.

Pozycja 116

POSTANOWIENIE

z dnia 17 lutego 2016 r.

Sygn. akt Ts 289/15

Trybunał Konstytucyjny w składzie:

Sławomira Wronkowska-Jaśkiewicz – przewodnicząca
Mirosław Granat – sprawozdawca
Leon Kieres,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym zażalenia na postanowienie Trybunału Konstytucyjnego z dnia 9 listopada 2015 r. o odmowie nadania dalszego biegu skardze konstytucyjnej J.N.,

p o s t a n a w i a:

nie uwzględnić zażalenia.

UZASADNIENIE

W skardze konstytucyjnej wniesionej do Trybunału Konstytucyjnego 14 sierpnia 2015 r. J.N. (dalej: skarżąca) zakwestionowała zgodność art. 28 ustawy z dnia 16 grudnia 2010 r. o zmianie ustawy o finansach publicznych oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 257, poz. 1726, ze zm.) w związku z art. 103a ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2009 r. Nr 153, poz. 1227, ze zm.) z art. 2 Konstytucji. Zaskarżony przepis, zdaniem skarżącej, narusza zasadę ochrony zaufania obywatela do państwa i stanowionego przez nie prawa w zakresie, w jakim znajduje zastosowanie również do osób, które nabyły prawo do emerytury przed dniem 8 stycznia 2009 r. bez konieczności rozwiązania stosunku pracy.

Skarżąca złożyła skargę konstytucyjną po wyczerpaniu drogi prawnej, która – jej zdaniem – obejmuje także postępowanie kasacyjne przed Sądem Najwyższym.

Postanowieniem z 9 listopada 2015 r. Trybunał Konstytucyjny odmówił nadania skardze konstytucyjnej dalszego biegu. Podkreślił w nim, że ostatecznym orzeczeniem – w rozumieniu art. 79 ust. 1 Konstytucji oraz art. 46 ust. 1 ustawy o Trybunale Konstytucyjnym z dnia 1 sierpnia 1997 r. o Trybunale Konstytucyjnym (Dz. U. Nr 102, poz. 643, ze zm.; dalej: ustawa o TK z 1997 r. – wydanym w postępowaniu cywilnym jest prawomocny wyrok lub postanowienie je kończące, a skarga kasacyjna jest nadzwyczajnym środkiem zaskarżenia. Tym samym termin do złożenia skargi konstytucyjnej rozpoczyna bieg w dniu uzyskania przez skarżącego prawomocnego wyroku sądu drugiej instancji, przy czym wniesienie skargi kasacyjnej jako nadzwyczajnego środka zaskarżenia jest irrelevantne dla jego biegu.

Jak ustalił Trybunał, w sprawie, w związku z którą skarżąca wniosła skargę konstytucyjną, ostatecznym orzeczeniem w rozumieniu art. 79 ust. 1 Konstytucji jest

prawomocny wyrok Sądu Apelacyjnego w L. z kwietnia 2014 r. Właśnie to orzeczenie, jak wskazał, ostatecznie ukształtowało sytuację prawną skarżącej, z którą wiąże ona zarzuty stawiane w skardze. A zatem w dniu jego doręczenia rozpoczął bieg trzymiesięczny termin do wniesienia skargi konstytucyjnej. Skarżąca zaś – uznawszy postępowanie kasacyjne przed Sądem Najwyższym za element drogi prawnej – złożyła skargę konstytucyjną dopiero 14 sierpnia 2015 r., a więc przekroczyła, określony w art. 46 ust. 1 ustawy o TK z 1997 r., termin do jej złożenia. Okoliczność ta była – w myśl art. 49 w związku z art. 46 ust. 1 ustawy o TK – podstawą odmowy nadania analizowanej skardze konstytucyjnej dalszego biegu.

W zażaleniu na powyższe postanowienie skarżąca podniosła, że warunkiem złożenia skargi konstytucyjnej jest wyczerpanie drogi prawnej, która obejmuje postępowanie ze skargi kasacyjnej przed Sądem Najwyższym. Ponadto stwierdziła, że cele skargi konstytucyjnej i kasacyjnej są odmienne i dlatego złożenie jednej skargi nie powinno wykluczać możliwości złożenia drugiej.

Trybunał Konstytucyjny zważył, co następuje:

1. Na podstawie art. 138 w związku z art. 139 ustawy z dnia 25 czerwca 2015 r. o Trybunale Konstytucyjnym (Dz. U. poz. 1064, ze zm.; dalej: ustawa o TK z 2015 r.) z dniem 30 sierpnia 2015 r. utraciła moc ustawa o TK). Zgodnie z art. 134 pkt 1 ustawy o TK z 2015 r. w sprawach wszczętych i niezakończonych przed dniem wejścia w życie tej ustawy w postępowaniu przed Trybunałem w zakresie dotyczącym wstępnego rozpoznania stosuje się przepisy dotychczasowe, tzn. przepisy ustawy o TK. Rozpatrywana skarga konstytucyjna została wniesiona przed dniem wejścia w życie ustawy o TK z 2015 r., dlatego do jej wstępnej kontroli zastosowanie mają przepisy ustawy o TK z 1997 r. W myśl art. 49 w związku z art. 36 ust. 4 ustawy o TK z 1997 r. skarżącemu przysługuje prawo wniesienia zażalenia na postanowienie Trybunału Konstytucyjnego o odmowie nadania dalszego biegu skardze konstytucyjnej. Trybunał, w składzie trzech sędziów, rozpatruje zażalenie na posiedzeniu niejawnym (art. 25 ust. 1 pkt 3 lit. b w związku z art. 36 ust. 6-7 i w związku z art. 49 ustawy o TK z 1997 r.). Trybunał Konstytucyjny bada w szczególności, czy w wydanym postanowieniu prawidłowo stwierdził istnienie przesłanek odmowy nadania skardze dalszego biegu. Oznacza to, że na etapie rozpoznawania zażalenia Trybunał analizuje przede wszystkim te zarzuty, które mogą podważyć trafność ustaleń przyjętych za podstawę zaskarżonego rozstrzygnięcia.

2. Trybunał Konstytucyjny stwierdza, że postanowienie o odmowie nadania rozpatrywanej skardze konstytucyjnej dalszego biegu jest prawidłowe, a zarzuty sformułowane w zażaleniu nie zasługują na uwzględnienie.

3. Podstawą odmowy nadania skardze konstytucyjnej dalszego biegu było wniesienie tego środka prawnego po przekroczeniu trzymiesięcznego terminu przewidzianego w art. 46 ustawy o TK z 1997 r. Zgodnie z przywołanym przepisem bieg terminu rozpoczyna się od dnia, w którym nastąpiło doręczenie skarżącemu prawomocnego orzeczenia w sprawie. Nietrafne jest twierdzenie skarżącej że postanowienie Sądu Najwyższego na gruncie niniejszej sprawy jest „ostatecznym rozstrzygnięciem” w rozumieniu art. 46 ustawy o TK z 1997 r. Nie ulega wątpliwości, że użyte w tym przepisie sformułowania pozwalają na wyróżnienie trzech rodzajów rozstrzygnięć, po wydaniu których wystąpienie ze skargą konstytucyjną jest dopuszczalne. Po pierwsze, między podmiotami prawa może powstać spór rozstrzygany przez sądownictwo powszechne bądź administracyjne – wtedy orzeczenie sądu drugiej instancji cechuje prawomocność materialna i formalna (stąd w przepisie mowa o prawomocnym wyroku). Po drugie, może zapaść rozstrzygnięcie o prawach lub wolnościach podmiotu prawa w formie ostatecznej decyzji i wówczas nie ma sądowej

możliwości jej wzruszenia. Po trzecie, może także zapaść inne (niedające się zakwalifikować do dwóch poprzednich kategorii) ostateczne rozstrzygnięcie kształtujące sytuację prawną skarżącego.

4. Trybunał Konstytucyjny stoi na stanowisku, że w sprawie skarżącej zachodziła pierwsza z wymienionych okoliczności. Skarżąca wdała się w spór z ZUS Oddziałem w L. Spór ten rozstrzygał w pierwszej instancji Sąd Okręgowy w L., a następnie – w wyniku złożonej apelacji – Sąd Apelacyjny w L. Orzeczenia sądu obu instancji zapadły po dniu wejścia w życie ustawy z dnia 22 grudnia 2004 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego oraz ustawy – Prawo o ustroju sądów powszechnych (Dz. U. z 2005 r. Nr 13, poz. 98), kiedy to doszło do zmiany rozumienia przesłanki prawomocności orzeczenia w powiązaniu z wyczerpaniem drogi prawnej. Wtedy już prawomocnym orzeczeniem w ramach procedury cywilnej było rozstrzygnięcie sądu apelacyjnego, od którego – zgodnie z dyspozycją art. 398¹ k.p.c. – przysługiwał nadzwyczajny środek odwoławczy – skarga kasacyjna do Sądu Najwyższego. Prawidłowy więc był wniosek Trybunału Konstytucyjnego zawarty w zaskarżonym postanowieniu, że warunkiem koniecznym wniesienia skargi konstytucyjnej jest legitymowanie się prawomocnym orzeczeniem, które cechę tę uzyskało w wyniku skutecznego wniesienia przez stronę środków odwoławczych. Można jedynie tytułem uzupełnienia dodać, że jest to także warunek wystarczający.

Z kolei rozważania skarżącej przedstawione w zażaleniu, dotyczące wzajemnych relacji pomiędzy postępowaniami toczącymi się przed Sądem Najwyższym i Trybunałem Konstytucyjnym są w istocie próbą poddania ocenie Trybunału celowości rozwiązań przyjętych w przywołanej ustawie z 22 grudnia 2004 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego oraz ustawy – Prawo o ustroju sądów powszechnych. Ocena celowości istniejących rozwiązań prawnych wykracza jednak poza kognicję Trybunału Konstytucyjnego. Trybunał podkreśla, że argumentem przesądzającym o uznaniu za trafne zakwestionowanego postanowienia jest zmiana charakteru prawnego skargi kasacyjnej do Sądu Najwyższego. Przedmiotowy środek procesowy uzyskał status środka nadzwyczajnego i dlatego jego rozpoznanie nie może być postrzegane jako niezbędne do spełnienia przesłanki wyczerpania drogi prawnej.

5. Niepodważenie przez skarżącą ustaleń dokonanych w tym zakresie w zaskarżonym postanowieniu Trybunału Konstytucyjnego skutkuje – na podstawie art. 49 w związku z art. 36 ust. 7 ustawy o TK z 1997 r. – nieuwzględnieniem zażalenia.